

Dokumentation for Reformkommissionens vurdering af virkninger på beskæftigelse og produktivitet ved hpx og 10. klasse

Reformkommissionen anbefaler justeringer af ungdomsuddannelseslandskabet, *jf. boks 1*. Dette notat beskriver beregningerne, der ligger til grund for kommissionens vurdering af, hvordan omlægningen potentielt kan påvirke den strukturelle beskæftigelse og velstand målt ved BNP. Vurderingen af virkningen af omlægningen på de offentlige finanser er beskrevet i et separat notat.

Boks 1 Hovedtræk i kommissionens anbefaling om at omlægge ungdomsuddannelseslandskabet

Kommissionen anbefaler, at dele af indholdet i 10. klasse (ekskl. specialtilbud) indgår i hpx, som er en toårig almen-dannende ungdomsuddannelse, hvor undervisningen i høj grad er praksis- og anvendelsesorienteret.¹⁾ Dermed vil der ikke længere være 10. klassetilbud, som de kendes i dag. Målgruppen for hpx er unge, som før omlægningen tilgår grundforløbets 1. del på erhvervsuddannelserne eller hf umiddelbart efter grundskolen (inkl. 10. klasse). Disse unge vil derfor alt andet lige opleve længere forløb sammenlignet med før omlægningen, mens fx unge, som tilgår 10. klasse og derefter de treårige gymnasiale uddannelser alt andet lige i gennemsnit vil opleve kortere forløb.

Anm.: Kommissionens anbefaling om at omlægge uddannelseslandskabet er uddybet i *Nye Reformveje 2* samt i faktaark på kommissionens hjemmeside.

¹⁾ Unge, som er indskrevet på specialtilbud defineres i nærværende notat som unge, der har behov for specialundervisning i mindst ni timer om ugen eller går på efterskoler godkendt med samlet særligt tilbud.

Omdannelsen af 10. klasse samt etableringen af hpx vil isoleret set medføre forskydninger af (ungdoms)uddannelsesforløb. Det er forudsat, at omdannelsen af 10. klasse og justeringer af tilskuddet til efterskolerne vil medføre, at flere unge tager efterskoleophold i 8./9. klasse, og at en gruppe unge vil tage et ungdomsår efter 9. klasse på de almene efterskoler. Derudover lægges det til grund, at der vil være øget aktivitet på FGU, *jf. senere i notatet*.

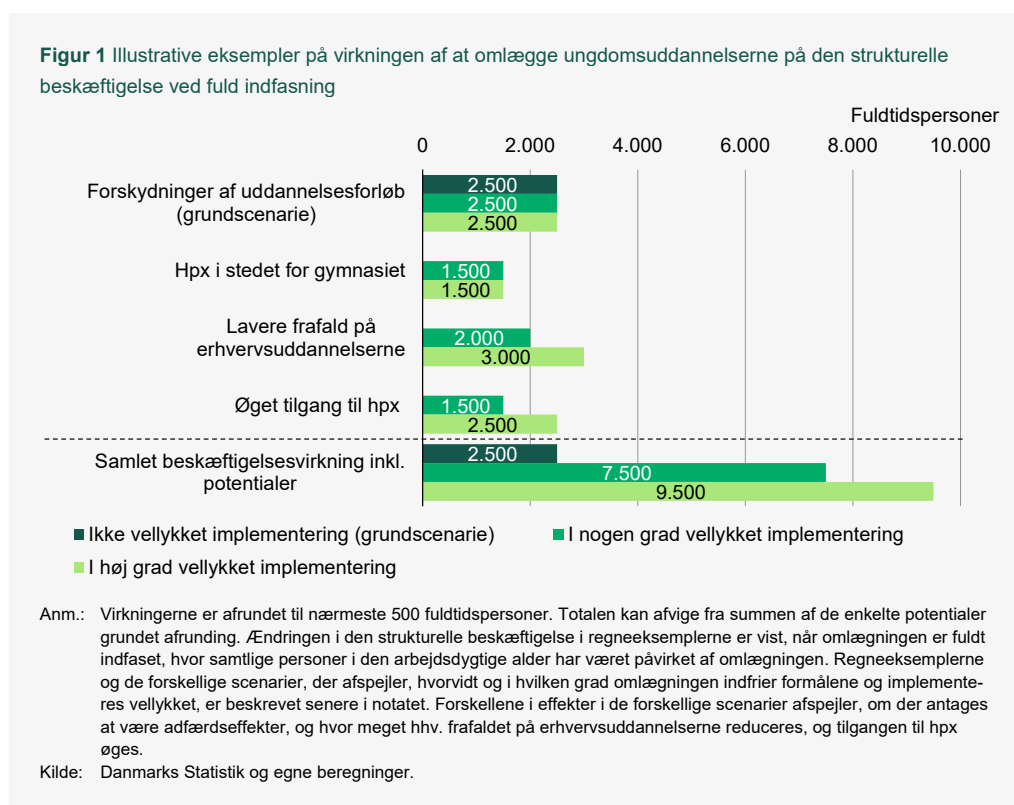
Kommissionen vurderer, at omlægningen af ungdomsuddannelseslandskabet og 10. klasse potentielt kan påvirke den strukturelle beskæftigelse og velstand målt ved strukturelt BNP. Det er forsøgt belyst i forskellige beregningstekniske eksempler, som præsenteres senere i notatet. Der er taget afsæt i tre forskellige illustrative scenarier, der afspejler potentielle effekter på beskæftigelse og BNP afhængigt af, hvorvidt og i hvilken grad omlægningen indfrier formålene og implementeres vellykket, *jf. senere i notatet*. Der regnes under forudsætning af, at omlægningen er fuldt indfaset, hvor samtlige personer i den arbejdsdygtige alder har været påvirket af omlægningen.

Andre af kommissionens anbefalinger – herunder på dagtilbuds- og folkeskoleområdet – har til formål at løfte fagligt svage elevers udgangspunkt, når de forlader folkeskolen. Det vil kunne bidrage til en positiv effekt – i det omfang det kan hæve unges faglige kvalifikationer og derigennem få flere unge til at gennemføre en erhvervskompetencegivende uddannelse (fx en erhvervsuddannelse via hpx forinden) – og dermed også potentielt kunne have en effekt på beskæftigelse og BNP. Dette er forsøgt indregnet i scenariet, hvor formålene med omlægningen i høj grad indfries og implementeres vellykket. Yderligere kan anbefalingen om at skærpe de faglige krav i gymnasiet potentielt have positive effekter på den tilbageværende elevgruppe, såfremt det bidrager til at løfte deres faglige niveau. Dette er ikke indregnet i beregningerne.

Der er ikke tidligere gennemført lignende reformer af ungdomsuddannelserne, der kan lægges til grund for egentlige effektvurderinger eller skøn. Beregningerne skal derfor betragtes som illustrative regneeksempler i stiliserede forløb under en række beregningstekniske forudsætninger, som omlægningen sigter mod at opfylde. De er derfor i sagens natur forbundet med usikkerhed og har karakter af kommissionens vurdering af, hvilke formål omlægningen potentielt vil kunne opfylde. Der vil kunne stilles spørgsmål ved de antagelser, der er gjort, og andre antagelser kunne resultere i andre størrelsesordener for den samlede vurdering af virkningen på strukturel beskæftigelse og BNP. Sigtet er dog at anskueliggøre potentialet ved at omlægge ungdomsuddannelserne på beskæftigelse og BNP.¹

Påvirkning på strukturel beskæftigelse

Kommissionen vurderer, at den strukturelle beskæftigelse potentielt kan øges med 9.500 fuldtidspersoner, såfremt formålene med omlægningen i høj grad opfyldes og implementeres vellykket, *jf. figur 1*.

Det skyldes dels forskydninger af uddannelsesforløb, hvor personer i gennemsnit i en yngre alder afslutter en erhvervskompetencegivende uddannelse (i alle regneeksempler), hvilket særligt skyldes omdannelsen af 10. klasse samt antaget lavere frafald på erhvervsuddannelserne. Dels kan det henføres til et generelt uddannelsesløft gennem resten af arbejdslivet for personer, der efter omlægningen afslutter en erhvervskompetencegivende uddannelse i regneeksempler, hvor der antages a) et

¹ Se også dokumentationsnotat om virkningen på de offentlige finanser ved hpx og 10. klasse samt faktaark til anbefaling 2.3 om nye tilskud til efterskolerne, hvor der er redegjort for beregningstekniske forudsætninger for de ændrede elevstrømme mv.

lavere frafald på erhvervsuddannelserne for unge, der har tilgået hpx inden, og b) øget tilgang til hpx. Dette er uddybet senere i notatet i beskrivelsen af regneeksempler.

Hvis formålene med omlægningen ikke opfyldes, og/eller at omlægningen ikke implementeres vellykket, vurderer kommissionen, at den strukturelle beskæftigelse potentielt samlet set kan øges med 2.500 fuldtidspersoner i et status quo scenarie, hvor alle ender med det samme uddannelsesniveau som tidligere. Den potentielle effekt på den strukturelle beskæftigelse i grundscenariet er således udelukkende et udtryk for antagelser om forskydninger ved, at uddannelsesforløb får ny varighed.

Regneeksemplerne og de forskellige scenarier, der afspejler hvorvidt og i hvilken grad omlægningen indfrier formålene og implementeres vellykket, er beskrevet senere i notatet.

I tabel 1 er vist, hvordan befolkningens højest fuldførte uddannelsesniveau potentielt påvirkes i de forskellige regneeksempler og scenarier. Ved forskydninger af uddannelsesforløb vil der være 4.500 færre faglærte i alderen 16-72 år, da de i gennemsnit forlænget deres uddannelsesforløb efter introduktionen af hpx'en. Der vil være 7.500 flere i alderen 16-72 år, som har afsluttet en videregående uddannelse, da de på grund af omdannelsen af 10. klasse i gennemsnit forudsættes at træde ét år tidligere ud på arbejdsmarkedet.

Tabel 1 Illustrative eksempler på ændringer i befolkningens højest fuldførte uddannelsesniveau ved at omlægge ungdomsuddannelserne ved fuld indfasning

	Ikke vellykket implementering (grundscenarie)		I nogen grad vellykket implementering		I høj grad vellykket implementering	
	Erhvervsuddannelse	Videregående uddannelse	Erhvervsuddannelse	Videregående uddannelse	Erhvervsuddannelse	Videregående uddannelse
Forskydninger af uddannelsesforløb (grundscenarie)	-4.500	7.500	-4.500	7.500	-4.500	7.500
1) Hpx i stedet for gymnasiet (adfærdseffekt)	0	0	2.500	0	2.500	0
2) Lavere frafald på erhvervsuddannelserne (adfærdseffekt)	0	0	15.000	3.500	23.000	5.000
3) Øget tilgang til hpx (adfærdseffekt)	0	0	16.000	0	25.000	0
Samlet virkning på højest fuldførte uddannelsesniveau inkl. potentialer	-4.500	7.500	29.500	11.000	46.500	13.000

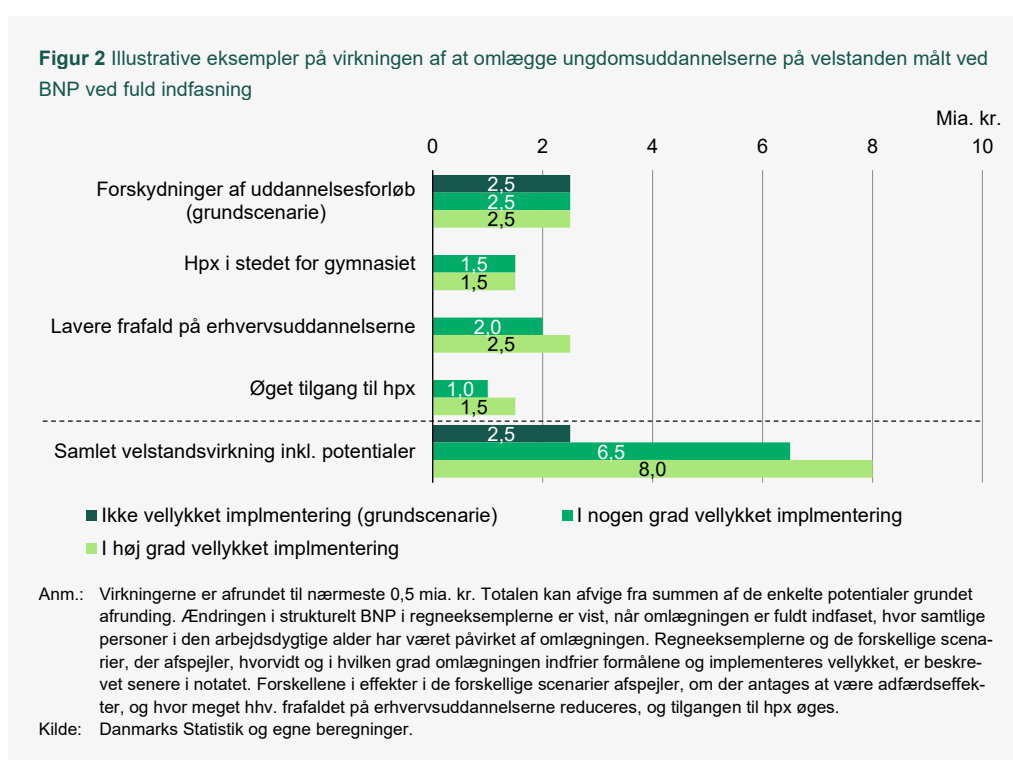
Anm.: Virkningerne er afrundet til nærmeste 500 personer. Totalen kan afvige fra summen af de enkelte potentialer grundet afrunding. Ændringen i befolkningens højest fuldførte uddannelsesniveau i regneeksemplerne er vist, når omlægningen er fuldt indfaset, hvor samtlige personer i den arbejdsdygtige alder har været påvirket af omlægningen. Regneeksemplerne og de forskellige scenarier, der afspejler, hvorvidt og i hvilken grad omlægningen indfrier formålene og implementeres vellykket, er beskrevet senere i notatet. Forskellene i effekter i de forskellige scenarier afspejler, om der antages at være adfærdseffekter, og hvor meget hhv. frafaldet på erhvervsuddannelserne reduceres, og tilgangen til hpx øges.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Påvirkning på velstand

Kommissionen vurderer, at velstanden målt ved BNP potentielt kan øges med 8 mia. kr., såfremt formålene med omlægningen i høj grad opfyldes og implementeres vellykket, *jf. figur 2*. Heraf kan 7 mia. kr. henføres til en stigning i den strukturelle beskæftigelse, mens 1 mia. kr. kan henføres til en stigning i timeproduktiviteten, der hovedsageligt skyldes løft fra ufaglært til faglært.

Hvis formålene med omlægningen ikke opfyldes, og/eller at omlægningen ikke implementeres vellykket, vurderes det, at velstanden kan øges med 2½ mia. kr. gennem forskydninger i uddannelsesforløb.

Centrale beregningsantagelser

Dette afsnit beskriver de centrale beregningsantagelser, der er lagt til grund i beregningerne af virkninger på beskæftigelse og velstand i de illustrative regneeksempler. Der er foretaget beregninger på virkninger på beskæftigelse og velstand i et grundscenarie, hvor der forekommer mekaniske forskydninger af uddannelsesforløb ved ny varighed af uddannelsesforløb. Derudover er der foretaget beregninger på tre potentialer: 1) nogle unge, som i dag tager en treårig gymnasial uddannelse, inden de tager en erhvervsuddannelse, vil fremover tilgå hpx først i stedet, 2) lavere frafald på erhvervsuddannelserne for personer, som forinden har tilgået hpx og 3) tilgang til hpx fra unge, som før omlægningen ikke tilgår en studiekompetencegivende ungdomsuddannelse umiddelbart efter grundskolen (inkl. 10. klasse).

Der indregnes fuldt gennemslag af uddannelse på hhv. beskæftigelse og produktivitet i grundscenariet og i 1), da der udelukkende sker en ændring i tidspunktet for afsluttet erhvervskompetencegivende uddannelse. I 2) og 3) indregnes ikke fuldt gennemslag for personer, der antages at få et uddannelsesløft, som er permanent

gennem den resterende del af arbejdslivet, og som derfor ikke skyldes en fremrykning af tidspunktet for afsluttet erhvervskompetencegivende uddannelse. I boks 2 er beskrevet gennemslagene, der lægges til grund samt metoden til at foretage beregningerne.

Boks 2 Beregningstilgang og anvendte gennemslag af uddannelse

Der tages udgangspunkt i uddannelsesfordelingerne for unge, der afsluttede 9. klasse i 1999-2019 betinget på, hvilken ungdomsuddannelse de overgik til umiddelbart derefter eller evt. efter 10. klasse (eller evt. ikke overgår til en ungdomsuddannelse hverken efter 9. eller 10. klasse), og hvordan de afsluttede 9. eller evt. 10. klasse. Derefter skaleres de forskellige grupper (betinget på hhv. overgang fra grundskole og tilgang til ungdomsuddannelse), så de følger overgangsmønstrene for populationen, der afsluttede 9. klasse i undervisningsåret 2019/2020 for at anvende de nyeste overgangsmønstre.¹⁾ Deres højest fuldførte uddannelse (eller evt. igangværende uddannelse) er målt i hhv. undervisningsåret 2018/2019 og 2019/2020, og under en antagelse om, at unge afslutter 9. klasse i året, hvor de fylder 16 år, er der skabt aldersbetingede uddannelsesfordelinger for personer i alderen 16-35 år. De forventede uddannelsesforløb er således baseret på nuværende og sammensatte historiske uddannelsesforløb, og der er derfor ikke taget højde for et generelt stigende uddannelsesniveau i befolkningen.

Det antages, at en årgangsstørrelse er konstant i alle årene og udgøres af 70.000 personer, nogenlunde tilsvarende årgangsstørrelsen, der afsluttede 9. klasse i undervisningsåret 2019/2020. Uddannelsesniveauerne holdes konstante fra 35 år til 72 år, og det antages, at ingen personer over 72 år er i arbejdsstyrken.

Vurderingerne er beregnet på baggrund af forskelle i fuldtidsbeskæftigelse og lønsum i et forventet uddannelseslandskab (i fraværet af omlægningen) og i forskellige regneeksempler efter omlægningen. Denne tilgang vil approksimativt afspejle den illustrative virkning, når omlægningen er fuldt indfaset. Der anvendes fuldtidsbeskæftigelsesgrader og timelønninger betinget på uddannelsesniveau (eller evt. igangværende uddannelse) og alder.²⁾ Der antages udelukkende at være et beskæftigelses- og produktivitetssløft ved at gennemføre en erhvervskompetencegivende uddannelse. Beregningerne skal tolkes varsomt, da der – ud over de generelle forbehold, som beskrives i notatet og usikkerheder forbundet med lange fremskrivninger – ikke tages højde for udsving i årgangsstørrelser eller stigende pensionsalder.

Ændringen i lønsum omregnes til en ændring i BNP ved at multiplicere lønsumsændringen med 2,2 baseret på forholdet mellem BVT og lønsummen i den private sektor ekskl. landbrug, fiskeri, skovbrug og råstofudvinding (omregnet til BNP i markedspriser). BNP-virkningen vil være gældende i alle år efter omlægningen er fuldt indfaset.

Der indregnes et gennemslag på 1/4 på beskæftigelsen og på 2/3 på timeproduktiviteten for personer, der permanent løftes fra ufaglærte til faglærte (og ikke blot oplever en fremrykning af tidspunktet for afsluttet erhvervskompetencegivende uddannelse). Der indregnes fuldt gennemslag på beskæftigelse og produktivitet for personer, der afslutter en erhvervskompetencegivende uddannelse i en yngre alder og dermed ikke får et permanent uddannelsesløft gennem resten af arbejdslivet. Gennemslagene er baseret på ministeriernes regneprincipper. Det bemærkes, at beregningerne i sagens natur er forbundet med betydelig usikkerhed, og at beregningerne derfor har karakter af illustrative regneeksempler under beregningstekniske antagelser og ikke egentlige skøn. Dette skyldes diverse forbehold, som er nævnt i nærværende notat, samt at beregningerne afspejler potentielle effekter, når omlægningen er fuldt indfaset.

Anm.: ¹⁾ Der er også anvendt overgangsmønstre for unge, der afsluttede 9. klasse i hhv. undervisningsåret 2017/2018 og 2018/2019 for at undersøge følsomheden ved at tage udgangspunkt i én årgang. Det giver ikke anledning til betydelige forskelle, såfremt der tages udgangspunkt i en af disse årgange i stedet for årgangen, der afsluttede 9. klasse i undervisningsåret 2019/2020.

²⁾ Timelønningerne i den private sektor anvendes som et mål for timeproduktiviteten. Fuldtidsbeskæftigelsesgrader og timelønninger i den private sektor er målt i 2017, der antages at være seneste omtrent konjunkturneutrale år.

Forskydninger af uddannelsesforløb (grundscenarie)

Det antages i dette regneeksempel, at unge tilgår det samme (ungdoms)uddannelsesforløb efter afslutningen på grundskolen (inkl. 10. klasse), som før omlægningen. Unge, som før omlægningen tilgår grundforløbets 1. del på erhvervsuddannelserne eller hf, er i målgruppen for hpx, og det antages således, at de tilgår hpx efter afslutningen på grundskolen efter omlægningen.

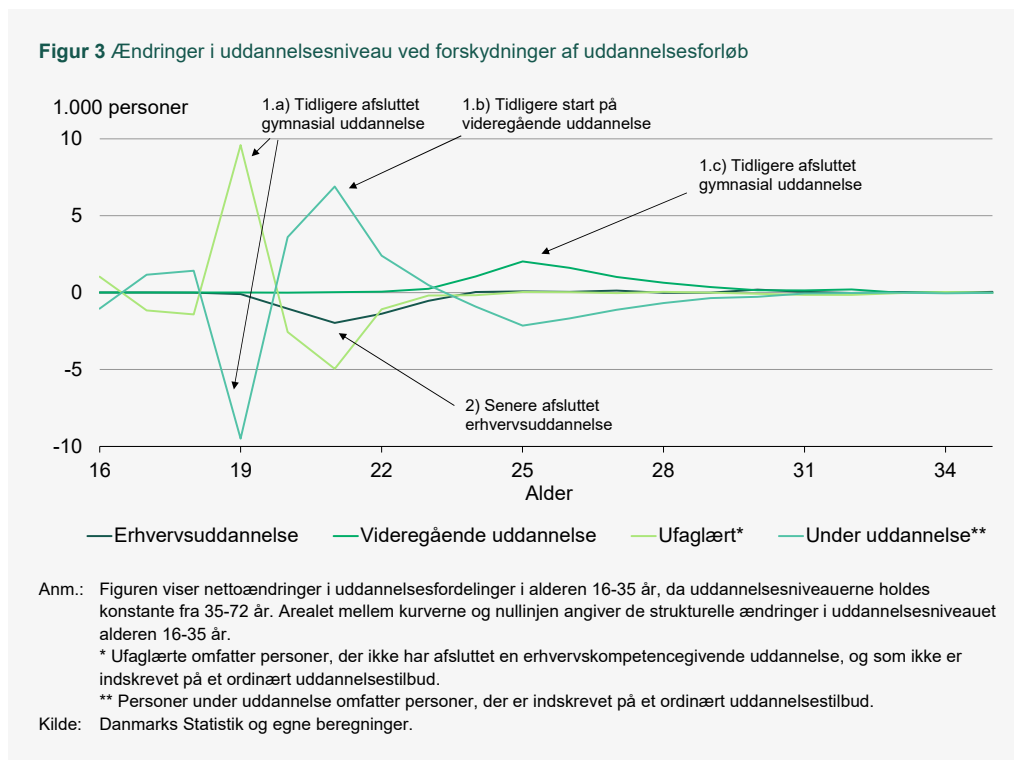
Yderligere antages det, at uddannelsesforløb for unge, som før omlægningen tilgår 10. klasse (ekskl. specialtilbud), alt andet lige fremrykkes med ét år efter 9. klasse,

hvorfor den pågældende gruppe vil afslutte deres efterfølgende uddannelsesforløb ét år tidligere. Det antages dog, at 20 pct. af dem, der før omlægningen tilgår 10. klasse på de almene efterskoler, vil konvertere dette til et ungdomsår efter 9. klasse på de almene efterskoler (det skal ses i lyset af kommissionens anbefaling om omlægning af tilskudssystemet til efterskolerne). Yderligere forudsættes det, at der vil være øget aktivitet på FGU som følge af omlægningen af 10. klasse (ekskl. specialtilbud), idet nogle elever, der ikke har bestået folkeskolens afgangsprøve, vil søge at forbedre deres almene og personlige kompetencer her. Kommissionen anbefaler at bevare et tilbud om et ekstra års undervisning til de elever, der har behov for specialundervisning i mindst ni timer om ugen eller går på efterskoler med samlet særligt tilbud, hvorfor de ikke antages at blive påvirket af omdannelsen af 10. klasse.

Unge, der før omlægningen tilgår 10. klasse (ekskl. specialtilbud) og derefter de treårige gymnasiale uddannelser, vil alt andet lige i gennemsnit afslutte deres uddannelsesforløb i en yngre alder som følge af omdannelsen af 10. klasse (ekskl. specialtilbud) (effekt 1.a i figur 3). Dette medfører, at de alt andet lige vil tilgå en videregående uddannelse i en yngre alder (effekt 1.b i figur 3), og der alt andet lige strukturelt vil være en stigning i antallet med en videregående uddannelse, da en betydelig del vil afslutte en videregående uddannelse ét år tidligere (effekt 1.c i figur 3).

Unge, der umiddelbart efter afslutningen på grundskolen (inkl. 10. klasse) tilgår grundforløbets 1. del på erhvervsuddannelserne eller hf, vil derimod alt andet lige i gennemsnit afslutte deres uddannelsesforløb i en ældre alder. Dette medfører, at der alt andet lige strukturelt vil være en reduktion i antallet af faglærte, da en betydelig del vil afslutte en erhvervsuddannelse et halvt eller halvandet år senere, afhængigt af om de før omlægningen tilgik 10. klasse (effekt 2 i figur 3).

Samlet set vil der i regneeksemplet være en positiv beskæftigelses- og velstandseffekt, da effekten ved at omdanne 10. klasse (at uddannelsesforløb fremrykkes vist ved effekt 1.a-1.c i figur 3) er større end effekten ved at etablere hpx (at uddannelsesforløb tilbagerykkes vist ved effekt 2 i figur 3). Metoden til at identificere nettoændringerne i de forskellige regneeksempler er beskrevet i boks 2.

1) Hpx i stedet for gymnasiet inden erhvervsuddannelse

I dette regneeksempel antages det, at omlægningen understøtter, at unge, som i dag først gennemfører en gymnasial uddannelse og efterfølgende ønsker at blive faglærte senere i livet, vurderer, at hpx er et mere attraktivt ungdomsuddannelses-tilbud end de treårige gymnasiale uddannelser. Dette vil alt andet lige øge den strukturelle beskæftigelse, da hpx har en kortere varighed end de treårige gymnasiale uddannelser, hvorfor unge vil afslutte en erhvervsuddannelse i en yngre alder.

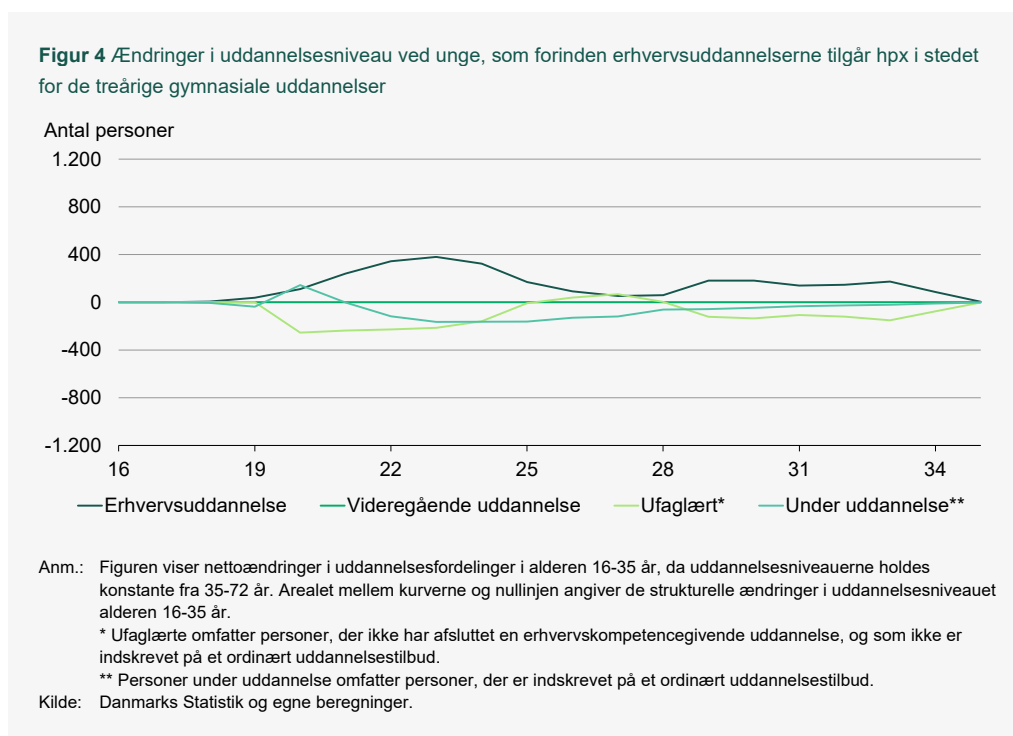
Da der ikke tidligere har været gennemført en lignende reform, foreligger der ikke konkret evidens for, at unge vil vælge hpx i stedet for de treårige gymnasiale uddannelser. Regneeksemplet afspejler dog et potentiale ved, at undervisningen på hpx i høj grad vil være praksis- og anvendelsesorienteret, og at der er en større gruppe af unge, som efterspørger et mere praktisk fokus i undervisningen på gymnasierne.²

Beregningstekniske antagelser

Det er illustrativt lagt til grund, at halvdelen af dem, som tilgår de treårige gymnasiale uddannelser umiddelbart efter afslutningen på grundskolen (inkl. 10. klasse) og efterfølgende hhv. er indskrevet på og har gennemført en erhvervsuddannelse, tilgår hpx i stedet for de treårige gymnasiale uddannelser. Dette bevirker, at gruppen, som antages at tilgå hpx i stedet for de treårige gymnasiale uddannelser, får

² VIVE (2023): *Uddannelsesbarrierer - En analyse af 25-årige unges syn på barrierer og potentielle tiltag i uddannelsessystemet.*

fremrykket deres forløb på erhvervsuddannelserne med ét år, da hpx har en kortere varighed end de treårige gymnasiale uddannelser. Nettoændringer i uddannelsesniveauerne er vist i figur 4.

2) Lavere frafald på erhvervsuddannelserne for unge, der har taget hpx

I dette regneeksempel antages det, at omlægningen understøtter, at frafaldet på erhvervsuddannelserne reduceres for personer, som før starten på erhvervsuddannelserne har tilgået hpx.

Da der ikke tidligere har været gennemført en lignende reform, foreligger der ikke konkret evidens for, at frafaldet på erhvervsuddannelserne vil reduceres for unge, der forinden har tilgået hpx. Regneeksemplet afspejler dog et potentiale ved, at hpx – via attraktive ungemiljøer, længere tid til at blive afklaret om efterfølgende uddannelses- og erhvervsvalg samt mere praksis- og anvendelsesorienteret undervisning – formår at understøtte, at unge har bedre forudsætninger for at gennemføre erhvervsuddannelserne. Fx vurderer nogle lærere, at et halvt år (som grundforløbets 1. del på erhvervsuddannelserne i dag varer) kan være for kort tid til at rykke uddannelsesønskerne hos de elever, der er afklarede med, hvad de vil, men som ikke har forudsætningerne herfor, eller hvor der ikke er tilstrækkelig mange praktikpladser inden for den valgte uddannelse.³

Beregningstekniske antagelser

Det er illustrativt lagt til grund, at 1/2 af forskellen i frafaldet mellem erhvervsuddannelserne og hf lukkes, såfremt formålene med omlægningen i høj grad opfyldes og implementeres vellykket. Hvis formålene med omlægningen kun i nogen

³ VIVE (2017): *Grundforløb på erhvervsuddannelserne efter reformen.*

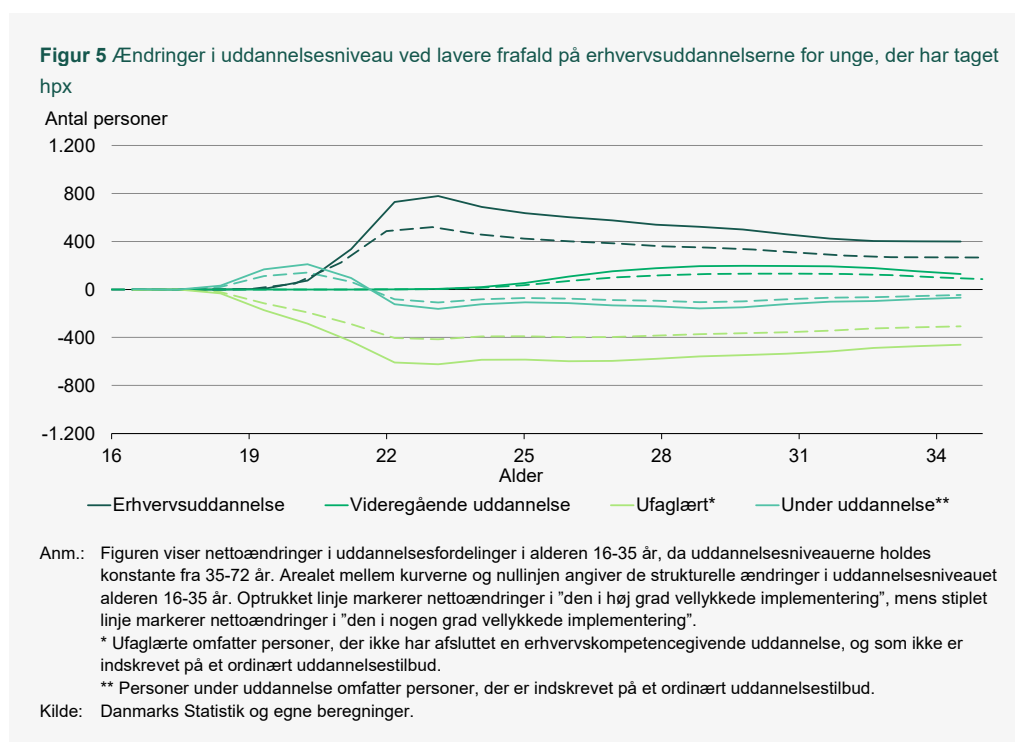
grad opfyldes og implementeres vellykket, lægges det til grund, at 1/3 af forskellen i frafaldet mellem erhvervsuddannelserne og hf lukkes.

Det antages, at frafaldet udelukkende reduceres for personer, som har tilgået hpx inden starten på erhvervsuddannelserne. Frafaldet på erhvervsuddannelserne antages ikke at blive påvirket for personer, der ikke har tilgået hpx forinden (fx personer med en treårig gymnasial uddannelse, eller som påbegynder erhvervsuddannelserne i en ældre alder).

Frafaldsfordelingen på hf bruges som reference, og frafaldsfordelingen på erhvervsuddannelserne vægtes med frafaldsfordelingen på hf på hvert alderstrin indtil 35 år. Desto større andel, det lægges til grund, at forskellen mellem frafaldet på erhvervsuddannelserne og hf lukkes, desto højere vægtes personer med relativt få frafald på erhvervsuddannelserne, da frafaldet på erhvervsuddannelserne er højere sammenlignet med på hf.

Erhvervsuddannelserne og hf er forskellige uddannelses tilbud med forskellige målgrupper, og personer på erhvervsuddannelserne er afhængige af at få en læreplads for at gennemføre, hvilket ikke er en udfordring på hf. Det må derfor forventes, at frafaldet på erhvervsuddannelserne strukturelt vil være højere end på hf, hvorfor det ikke er antaget muligt at lukke en større del af forskellen i frafaldet.

I regneeksemplet forekommer også en stigning i antallet af personer, der har gennemført en videregående uddannelse. Det skyldes, at personer med få frafald på erhvervsuddannelserne vægtes højere, og at flere i den gruppe også er tilbøjelige til at gennemføre en videregående uddannelse efterfølgende. Nettoændringer i uddannelsesniveauerne er vist i figur 5.

3) Øget tilgang til hpx

I dette regneeksempel antages det, at omlægningen understøtter, at nogle unge, som før omlægningen ikke tilgår en studiekompetencegivende ungdomsuddannelse umiddelbart efter afslutningen på grundskolen (inkl. 10. klasse), tilgår hpx for at få en faglært uddannelse.

Da der ikke tidligere har været gennemført en lignende reform, foreligger der ikke konkret evidens for, at unge, som før omlægningen ikke tilgår en studiekompetencegivende uddannelse umiddelbart efter grundskolen (inkl. 10. klasse), vil tilgå hpx. Regneeksemplet afspejler dog et potentiale ved, at hpx formår at tiltrække nogle unge, som før omlægningen ikke tilgår en studiekompetencegivende ungdomsuddannelse efter afslutningen på grundskolen (inkl. 10. klasse).

Fx viser en kortlægning, at promovning af erhvervsuddannelserne og praksisbaseret undervisning i udskolingen styrker overgangen fra grundskole til erhvervsuddannelse.⁴ Etableringen af et potentielt attraktivt ungdomsuddannelses tilbud i form af hpx og mere praksisfaglighed i folkeskolen kan derfor potentielt understøtte en øget tilgang til hpx med henblik på at få en faglært uddannelse for nogle unge, som før omlægningen ikke tilgår en studiekompetencegivende ungdomsuddannelse efter afslutningen på grundskolen (inkl. 10. klasse).

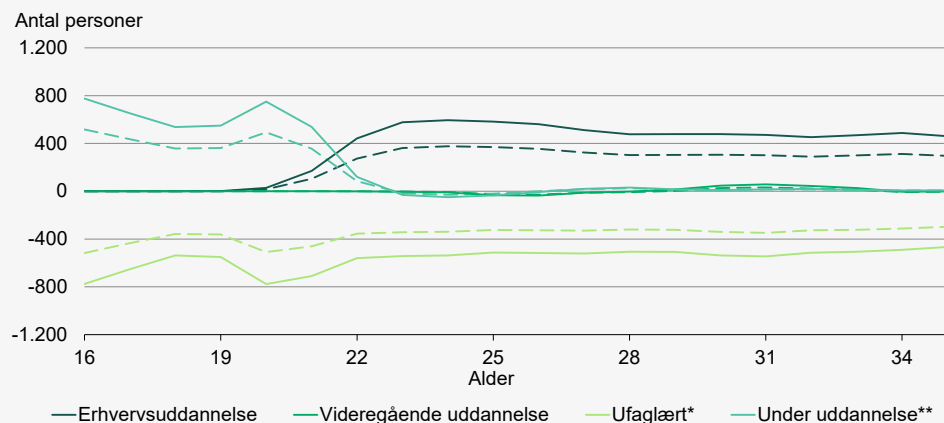
Beregningstekniske antagelser

Det er illustrativt lagt til grund, at såfremt formålene med omlægningen i høj grad opfyldes og implementeres vellykket, vil 15 pct. af gruppen, som ikke tilgår en studiekompetencegivende ungdomsuddannelse umiddelbart efter afslutningen på grundskolen (inkl. 10. klasse) før omlægningen, tilgå hpx efter omlægningen med henblik på at blive faglærte. Hvis formålene med omlægningen kun i nogen grad opfyldes og implementeres vellykket, lægges det til grund, at dette i stedet omfatter 10 pct.

Det lægges til grund, at unge, som i dette regneeksempel tilgår hpx med henblik på at blive faglærte umiddelbart efter afslutningen på grundskolen (inkl. 10. klasse), men ikke tilgår en studiekompetencegivende uddannelse umiddelbart efter afslutningen på grundskolen (inkl. 10. klasse) før omlægningen, også har et lavere frafald på erhvervsuddannelserne. Der er derfor taget højde for krydseffekter på tværs af 2) og 3), hvilket gør det muligt at summere effekterne. Nettoændringer i uddannelsesniveauerne er vist i figur 6.

⁴ Rambøll (2018): *Kortlægning. Styrket søgning og gennemførelse af eud.*

Figur 6 Ændringer i uddannelsesniveaue ved øget tilgang til hpx

Anm.: Figuren viser nettoændringer i uddannelsesfordelinger i alderen 16-35 år, da uddannelsesniveauerne holdes konstante fra 35-72 år. Arealet mellem kurverne og nullinjen angiver de strukturelle ændringer i uddannelsesniveaue alderen 16-35 år. Optrukket linje markerer nettoændringer i "den i høj grad vellykkede implementering", mens stiplede linje markerer nettoændringer i "den i nogen grad vellykkede implementering".

* Ufaglærte omfatter personer, der ikke har afsluttet en erhvervskompetencegivende uddannelse, og som ikke er indskrevet på et ordinært uddannelsesstilbud.

** Personer under uddannelse omfatter personer, der er indskrevet på et ordinært uddannelsesstilbud.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Fortolkning af eksempler

Beregningstilgangen i nærværende notat – hvor der tages afsæt i en række illustrative regneeksempler – skal ses i lyset af flere forhold. For det første er der ikke tidligere gennemført lignende reformer af ungdomsuddannelserne, der kan lægges til grund for direkte effektvurderinger. For det andet er beregningerne foretaget under en række beregningstekniske antagelser, der afspejler, hvorvidt og i hvilket omfang formålene med omlægningen indfries, og denne implementeres vellykket. Dette er forsøgt belyst i forskellige scenarier.

Scenarierne skal fortolkes som eksempler, der er kommissionens vurdering ved opfyldelse af reformens formål. Hovedsigtet for kommissionen er ikke at sætte et nøjagtigt tal på virkningerne, men at anskueliggøre, at der kan være et potentiale på beskæftigelse og velstand ved at omlægge ungdomsuddannelserne og 10. klasse. Det er derfor centralt at hæfte sig ved størrelsesordenen og ikke det præcise tal. I takt med at omlægningen indfases, vil det være muligt at følge, hvordan denne påvirker beskæftigelse og velstand.